

AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL

KIADJA: AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” BUDAPESTEN,
IX., ke., Üllői-ut 25. sz. (Köztelék).

Az „Országos Halászati Egyesület” tagjai ingyen kapják.

SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGYELŐ
Budapest, V., Vócsey-utca 5. sz.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K. Félévre 3 K.

HIVATALOS RÉSZ.

A m. kir. földművelési miniszter a *Leibiczi Halász-egyesület* alapszabályait 1908. évi 19,016. számú rendeletével jóváhagyta.

86,768 sz./VI.—4. 1907. M. kir. földművelésügyi miniszter.

Valamennyi vármegye alispánjának és thjf. város polgármesterének.

A halászatról szóló 1888:XIX. t.-cz. 2. §-ában foglalt tilalom végrehajtásánál kérdés támadt az iránt, hogy ezen tilalom hatálya kiterjed-e azon halrekeszekre is, a melyeket a hullámtéri halasgazdaságok érdekében állítanak azért, hogy velük az ott termelt, tehát jogos magántulajdont képező halaknak, a termelő területéről való elmenekülést megakadályozzák.

Tény az, hogy rendeltetés tekintetében igen lényeges különbség van a hullámtéren fekvő s az anyamederrel kapcsolatos mederszerű mélyedésekben (bara, fok, holtág, kubikgödör) használatos átkötések között. Míg az orvhalász által alkalmazott rekesz (lésza, vejsze, zárháló) kizárólag az anyamederből való, tehát köz-tulajdont képező halaknak zsákmányul ejtésére való, addig a termelő által alkalmazott elzárások mint segéd-eszközök a termelés biztosítására szolgálnak abban az értelemben, hogy útját vágják a szigoruan magántulajdont képező halak idegen területre való menekülésének.

Míg a rekesz mint halfogó szerszám rendszerint irtja is a halat és így feltétlenül a törvénybe ütközik, addig a tenyésztő által alkalmazott elzárás csak annyiban kifogásolható, a mennyiben valamely irányban jogos érdeket sért. E tekintetben természetszerűleg egyrésztől halászati, másrésztől vízjogi vonatkozásai tartandók szem-előtt. Nevezetesen halászati szempontból megkövetelendő az elzárásnak akként való végrehajtása, hogy már a kivitel módja is biztosítékul szolgáljon a köztulajdon rovására elkövethető netáni visszaélések ellen. Vízjogi szempontból ellenben szemelőtt tartandó, hogy

mivel az ilyen elzárások a vizek természetes lefolyását akadályozhatják vagy megváltoztathatják, azok oly vízi-műnek tekintendők, a melyeket csakis az 1885:XXIII. t.-cz. 42. §-ában előirt hatósági engedély alapján szabad létesíteni és fenntartani.

Ezekre tekintettel mihez tartás végett értesítem a Czímet, hogy hullámtéri halasgazdaságok érdekében is csak az idézett vízjogi törvény 161. és következő §§. alapján kieszközölendő hatósági engedély mellett szabad halrekeszeket állítani.

Ilyen jogosítvány nélküli rekeszek tehát úgy az 1888: XIX. t.-cz. 2. §-ában, mint a vízjogról szóló 1885: XXIII. t.-cz. 184. §. 3. pontjában foglalt tilalom alá esőknek tekintendők.

Budapest, 1908 márczius hó 2-án.

A miniszter helyett:

Mezőssy s. k., államtitkár.

Tapasztalatok a pisztrángra alapított gazdálkodás terén.

I. Patakbeli halászat.

Mint kizárólag apró, tiszta vizű és tehát átlátszó patakokban élő halfaj, a pisztráng életmódja ragadta meg leghamarább az ember figyelmét. A mikor pedig a tudomány a gyakorlatot megtanította arra, mint lehet ezen halfaj ikráit mesterséges úton megtermékenyíteni, ennek a nyomán indult meg a modern halkultúra, a melyiknek során az egykori halfogás tudatos termelésé vált. Hosszú éveken át tartott ez a fejlődés, azonban annak folyamán a pisztrángtenyésztés mindig vezetett. Ebből a szempontból is érdekes lesz tehát a pisztrángtenyésztés elméletével és gyakorlatával foglalkozni s haladását és mai állását feltüntetni.

Köztudomás szerint a pisztrángos vizek, magasabb, tehát hűvösebb régiókba esnek. Többnyire sebes folyású, hegyi vagy forráspatakok tartoznak e csoportba,

a melyek alakulatra nézve is annyira változatosak, hogy éppen nem könnyű dolog okszerű gazdasági kihasználásukra nézve általános szabályokat felállítani. Mindamelllett megkísértjük néhány szempontot erre nézve kifejteni.

A pizstrángos patakokat két csoportba oszthatjuk; nevezetesen felsőbb és alsóbb régióba esőkre. Amabba tartoznak a szorosan vett hegyi, emebbe az előhegységbeli, tehát részben a síkságot is érintő patakok. Geológiai tekintetben fontos az, hogy a patakok eruptív (vulkáni), avagy szediment (üledékes) kőzeteket szelnek-e, nemkülönben, hogy a mederképződésük olyan-e, a melyiknél fogva, a folyás egyébből sem áll, mint vizesések folytonos láncolatából. Am az ilyen patakokat fölötte nehéz gazdaságilag értékesíteni.

Bizonyos, hogy a pizstráng csak ott érzi jól magát és ott tenyészhető sikerrel, a hol bővelkedik táplálékban. Ezenkívül azonban, a mint a tógazdaságban kínáló tapasztalatok láttatják, a víznek chemiai összetétele, nemkülönben klimatikai és hydrográfiai tényezők is közrehatnak ebben.

Általánosságban azt mondhatjuk, hogy 700 m. felül eső patakokban a pizstráng fejlődése csekély, mihez képest az elérhető hozam is édes-kevés. Nagy ritkán akadnak ugyan egyes patakok, a melyek ennél jóval magasabb fekvés ellenére is termik a pizstrángot, föl-téve, hogy medrük nem eruptív, hanem sedimentár alakulatú. Egészben véve, az előbbi csökkenti, az utóbbi emeli a patakok hozamát.

Egyébként szoros kapcsolatban áll ez a patak medrében mutatkozó növényzet fejlődésével. Áradmányos területeket szelő patakokban tudvalevőleg bőven terem a növényzet, s gyakran elgazosítja a patakok medrét. 500—700 m. magasságban azonban a növényzet erősen fogy, s csak kivételesen és kedvező körülmények között található ennél magasabb régiókban is. Magától értetődleg az árnyékoltság is hat a növényzet fejlődésére, abban az értelemben, hogy erdők és cserjék állandó árnyéka csökkenti fejlődésüket.

Nagyban befolyásolja a pizstráng fejlődését a vízfoka. Legjobban növekednek a 12—18° C. hőmérsékű vízben. Természetesen az évszakok és figyelembe veendő; így télen az alacsonyabb hőmérséklet kívánatos, míg nyáron a valamivel magasabbat is eltűrik. Mindamelllett 20°-nál magasabb temperatura, különösen tartósabban nem kívánatos, amint hogy veszedelmek az erősebb hőmérsékleti ingadozások is.

Előnyös továbbá a pizstráng fejlődésére nézve a víz mentől jobb megvilágítása. Minél inkább érik a vizet a napsugarak, annál jobban képződik úgy a természetes haltáplálék, mint a halak lélegzéséhez szükséges oxigén. Sőt még a víz keménységi fokának is van szerepe annyiban, hogy tapasztalás szerint a nagyon kemény vízben lassúbb a halak fejlődése, mint a kisebb fokkal bíróban. Mindamelllett enyhe klimánál, verőfénynek jól kitett vizekben a még oly kemény víznél is meglepő termék tapasztalható.

Ha egy ilyen patak folyásában mutatkozó számtalan változatot figyelemmel kísérjük, könnyű lesz a víz ama mechanikai munkáját is meglátni, mely a víz minőségét módosítja. Nevezetesen a víz által tovasodott hordalék nemcsak felaprozódik, de a bennök levő fémek és fémsók kölcsönhatása folytán új vegyületek is keletkeznek. A földes részek révén változik a meder, de a víz is tisztul. Egyszóval az anyagok asszimilálódnak, a mivel pedig a pizstráng fejlődése is okozati kapcsolatba kerül. Így például határozottan megállapí-

tották, hogy turfás talajon folyó sok pataknál csakis az idegenből oda úsztatott és a különben teljesen meddő mederben lerakott hordalék képviseli a pizstráng megélhetését előmozdító tényezőt, a mennyiben flóra és fauna képződésére nyújt módot.

A haltenyésztő soha se mellőzze tehát eme jelenségeket, annál kevésbbé, mert gyakran éppen ezek által lehet a vizet értékelni és az alkalmazandó gazdasági üzemnek irányt szabni. Ugyancsak jól teszi, ha szavát és tiltakozását hangoztatja ott, a hol egy természetes vízfolyást csatornává akarnak szabályozni, mint a mivel a vízben élő összes szervezetek megélhetésének alapfeltételeit kockáztatják, legtöbbször egészen is elpusztítják. Sokszor az ilyen módon való szabályozást kulturális vívmányként emlegetik, holott pedig a beavattottak nagyon tudják, mily jelentékeny anyagi kárral jár az, hogy az emberiség javára a vízben folyó élet megsemmisül.

A mi a pizstráng életmódját illeti, ösmeretes, hogy az áramlás ellen irányuló folytonos küzdelme és azon alapuló kopolyúszerkezete folytán rendkívül sok oxigént igényel. Olyan vizekben, a melyeknek élenytartalma literenként 3 köbcm.-nél kevesebb, egyáltalán nem díszlik, sőt csak elvétve található. Természetére nézve a pizstráng rendkívül óvatos és vad ragadozó hal, mely eltekintve alkalmi és helyi okoktól, legynagyobb részt a vízben élő rovarokból s azok álczáiból, valamint a vízbe hulló levegőbeli rovarokból táplálkozik. Rejtőzködésre hajló természete szükségképpen követeli, hogy bővében legyen a rejtkehelyeknek. Ilyenül sziklahasadékot, partok vagy uszadékfák alatti üregeket, élőfák és cserjék gyökérzetét, nagyobb kövek alját, sőt vízínövényeket is használ. Olyan szakaszán a pataknak, a melyik híjával van a búvóhelyeknek, hiába keresünk pizstrángot. A legjobb esetben is csak apró ivadéka számíthatunk. Tápláléka után mindig a rejtkekből vadászik. Itt várja be azt, a mit a víz usztat eléje és viszont innen szökik a levegőbeli rovar után is, ha az véletlenül a vízre hullott, avagy játszi kedvben a vízen kívül szökve igyekszik őt elkapni. Mindig a rejtkehely képezi támadásának bázisát.

A pizstráng téli ívású hal. Ívásának ideje októbertől februárig tart, sőt kivételesen még márcziusig is. Ivarérettségük beálltával rendszerint fölfelé vonulnak a patakokban, hogy az ikrázásra illetőleg az ivadék továbbfejlődésére mentől alkalmasabb helyet válasszanak a patak forrásvidékén. A patakok alsó avagy középső szakaszán előszeretettel térnek a kisebb mellékágakba is. Nyilvánvaló, hogy a pizstráng eme vonulása semmiképpen sem azonos jelentőségű a lazaczéval, a mely tudvalevőleg a tengerből jön fel a forrásvidékre. A pizstráng akárhányszor alig vonul néhány 100 m.-re, sőt nemritkán még ennél is közelebb ráakad a keresett helyre. Tény azonban, hogy megvan az ívás okából való vonulásához a természetes ösztöne, s ennek során az apró és állandó vízi forrás-patakocskákat keresi.

Az ívás idejénél mutatkozó ingadozások okát minden valószínűség szerint a víznek, az ívást megelőző hőmérsékletében, keménységi fokában, valamint az uralkodó klíma hatásában kell keresnünk. Nyári magas temperaturájú patakokban hamarabb érik a pizstráng, mint ott, a hol a víz nyáron hűvösebb. Általánosságban tehát az alacsonyabb fekvésű pizstrángos patakoknál korábban kezdődik a pizstrángok ívása, mint a havas-alji patakoknál.

Legfőbb táplálékát a pizstrángnak a *bolharák* (gammarus) egyedekben gazdag családja szolgáltatja. Szak-

tudósok állítása szerint mintegy $\frac{2}{3}$ a fogyasztott tápláléknak ezekből kerül ki. Szerencsére minden vízben bőven kínálkozik, mert a legfelsőbb régióktól kezdve egészen a tengerig mindenütt honos. Nagy szolgálatot tesznek e tekintetben még a *csiga*-félék (*limaea*) is, a melyek közül az apróbbak már a magas régiókban is feltalálhatók, s a melyeket nagy ügyességgel szednek le a pisztrángok kövekről és növényekről. A vízben élő különböző rovarálczák közül különösen a *kérészeké* jön figyelembe, a melyeket a meder lágy helyein még a földről is fölszednek.

A levegőbeli rovarokból csakis nyáron táplálkozik a pisztráng. Tény, hogy kedvencz falatait képezik, ámde mint hizlaló táplálék egyáltalán nem kiadósak, s így nem érdemelnek különösebb figyelmet.

De mint aféle ragadozó, nem veti meg a kisebb halacskákat sem. Mindamellet ez csak lokális jelenség, mely a lágyabb természetű, oxigénbőség által előmozdított nagyobb anyagcserében, illetve az ennek kapcsán mutatkozó fokozottabb étvágyban leli magyarázatát. Ennek megfelelően a pisztráng kannibalizmusa jóval gyengébb hideg, havasalji vizekben, mint a melegebb és lágyabb talajú alsóbb régióbeliekben, de a hol szintén csak akkor fejlődik ki igazán, ha híjával van más alkalmas tápláléknak. Többnyire csak gyenge pikkelyű halakhoz nyulnak, mint a botoskölönte, fűрге csele, avagy saját fajtabeliek, míg az erősebben pikkelyezett fehérhal-féléket egészen érintetlenül hagyják. Ebből kifolyólag sovány patakokban csak előnyös, ha a pisztrángot kísérő halak közül a fűрге csellét minél inkább elszaporítjuk.

A táplálék elterjedését illetőleg nagy szerepe van az évszakon, a hőmérsékleten és klimán kívül még a geologiai alakulatnak is. Általánosságban bő táplálékkészlet akad a fiatalabb képződményű talajokat szelő patakokban, ha azok hosszabb szakaszokon réteket és szántókat is érintenek, föltéve, hogy a klíma és a temperatura is kedvezően befolyásolja a táplálék képződését. Köves, avagy sziklás medrű patakokban sohasem lesz annyi tápláléka a pisztrángnak, mint az imént említettekben.

Nagyban befolyásolja a táplálék elterjedését az évszak is, a mennyiben a növényfejlődés idején rendszerint legtömegesebben, télen ellenben legszűkebben kínálkozik. Szerencsére a kihasználás is jobb az előbbi évszak alatt, mint télen, a mennyiben a hidegebb évszak folyamán a pisztráng étvágya is csökken, anélkül azonban, hogy egészen megszűnne. Fenékjég képződésre hajló patakokban a táplálék kövek alá, avagy mélyvizeken rejtőzködve húzza meg magát. A patakok eme kedvezőtlen tulajdonsága még hátrányosabbá válik, ha gránit-, trahit- és porfirközvetekben folyó patakokról és kedvezőtlen klimatikus viszonyokról van szó. Keskeny, erdővel borított völgyek patakjainál a jégképződés tudvalevőleg mindig kedvezőbb, mint a kevésbé védettekénél, a mi némileg ellensúlyozza ezeknek a nyári árnyékoltságból eredő hátrányát.

Az alsóbb régióba tartozó patakokban rendszerint leginkább fejlődik a pisztráng; mindamellet a hozam nem mindig ott a legnagyobb. Rendszerint az állomány igen egyenlőtlen, részben mert kedvezőtlenek az ívóhelyek, részben pedig mert bőven akadnak ragadozók is, mint a csuka, sügér, menyhal, a melyek ugyancsak tizedelik a pisztrángokat.

Az ívás fogyatékosága kivált az üledékes kőzeteknél gyakori, a szükséges alkalmas helyek hiányában. A kevés számú helyen néha annyi a hal, hogy akárhányszor az ívóhelyekre lerakott ikrákat fővénynyel úgyannyira be-

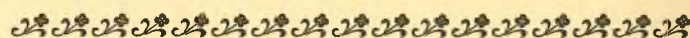
fődik, hogy e miatt tömegesen semmisül meg az embryo. Ám a ki ilyesmit észlel, igyekezzék jól kiválasztott helyeken mesterséges ívóhelyeket készíteni azzal, hogy durvaszemcséjű fővényből ágyilást készít. A mellett gondja legyen a gazdának a ragadozókra is, olyan értelemben, hogy azokat lehetőség szerint pusztítja.

Az ilyen patakok alsó szakaszán találkozunk egy másik fajta salmonidával, a pérhallal is, a melyik neki kedvező körülmények között 1500 m. magasságig felmegy. Többnyire sebesfolyású, kavicsos fenekű patakokban él, föltéve, hogy abban minél kevesebb az iszapos rész, a vize ellenben puha és egyenletes hőfokú. Hőmérséklet dolgában erősen ingadozó patakokban nem bír gyökeret verni, a minthogy nem állja a vízszennyezést sem. Egészen véve igen értékes hal; de nehéz szállítani, a mi miatt csak a helyi fogyasztásban számít.

A galóczának sincs nagyobb jelentősége a patakbeli halászatnál, mert természeténél fogva inkább folyóbeli hal.

(Folytatjuk.)

Nemo.

Újabb halászati expedíciók és az oceanografia mai állása.

(Folyt. és vége.)

Már 1886-tól fogva a herczeg a mély tengeri halászat élő példányai fogására angolna-*tőrfogókat* használt. Természetes, hogy ez az eszköz nagyszámú crustaceát és halat képes zsákmányul ejteni, melyek oly fűrgék, hogy más hálóból könnyen kicsúszhatnak. Többszörös próba után meggyőződtek arról, hogy ezek a fából és lécéből összeállított eszközök a legjobb eredményekkel járnak. Felesleges itt ismertetnünk a régibb modelleket, melyek fémsodronyból készültek. A legújabb minta, mely a legjobb eredményeket mutatta, három fakeretből áll, vas keresztpántokkal erősítve meg és erős lécessel borítva. Az alacsonyabb oldal négy szegletén, mely esetleg a tengerszinen marad, teherzsákok vannak megerősítve, hogy megkönnyítsék az eszköz alámerülését. Néha ezek teljesen lehullanak s a tengerfenéken maradnak.

A készülék egy forgó vasforgattyúhoz erősített kettős kábelen függ, a mi megakadályozza a hosszú kábelen keletkezhető csomókat és csavarodásokat. A háló két-féle méretben készül: a kisebbik modell minden oldalon körül 1.45 méter hosszú, a nagyobb modell pedig mindenik oldalán három méter. Ha a nagyobbik háló összehajtják, több magas ember felállva elfér benne.

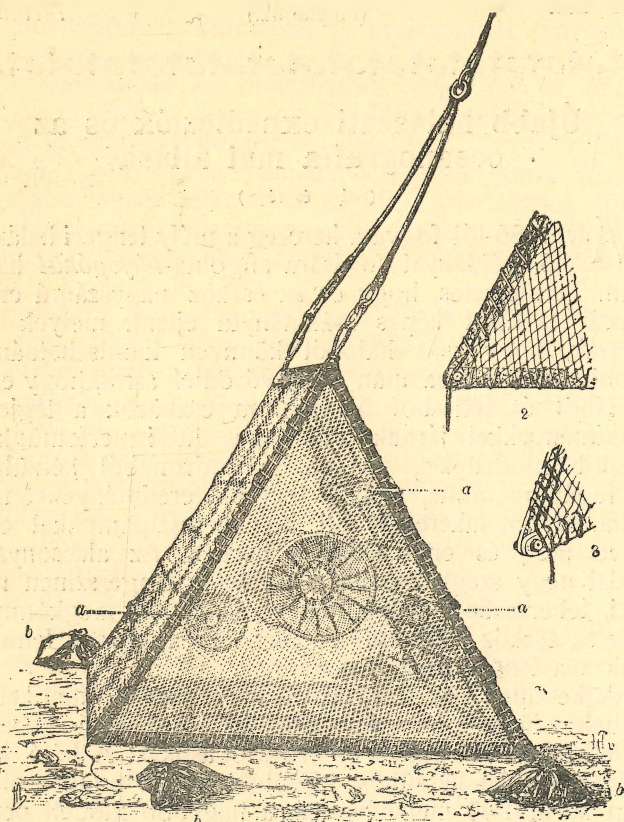
Ezeket a varsákat „Nasse Polyedrique“ név alatt ismerik s könnyen készíthetők. Összehajtvá kevés helyet foglalnak s laposan a falhoz állíthatók, mint valami összehajtott spanyolfal. (L. 2. ábra.)

Miután a varsát ellátták megfelelő csalival, mint pl. döglött hal, konyhahulladék stb. s alkalmas helyet találtak, a hálót beeresztik s kábelét a tekercsről legombolyítják. A kábel, melyhez az angolnafogó erősítve van, szabályos hosszúságú, ötszáz méteres fonalakkból van összeillesztve, azaz a kábelből több hüvelyk föl van fejtve s megint összebogozva egy friss kábel fonatlan szálaiba. Ez tökéletes erős toldást képez s elkerülhetővé teszi a csomózást, mely a kábelt elcsavarhatná vagy eltéphetné.

A mint a varsa elérte az oczeán fenekét, kábelét feloldják a daruról s egy boját erősítenek az utolsó szál végére. A régi idők parafa-bojáját most erősebb helyettesíti, mely galvanizált lemezvasból készült. Ha igen

nagy mélységeket akarnak érni, a boja fenntartó erejét még fokozzák egy vagy két kaucsukból készült s levegővel töltött kisegítő boja hozzáadásával. Egy árbocrudat erősítenek a bojára, mely nappal zászlót, éjjel vaslámpát hord, hogy jelezze azt a helyet, a hol a hálót bevetették. A lámpák úgy vannak szerkesztve, hogy három nap és három éjjel folyvást égjenek, úgy, hogy ha az áram elsodorta volna is a varsát, ez könnyen megtalálható legyen.

Bármeddig hagyhatják így a hálót, de rendszerint huszonnégy óráig hagyják. Néha azonban tíz napig is hagyják a hálót így állani a tenger fenekén, mielőtt a fedélzetre húznák vissza. Ezek a műveletek sokkal nehezebbek, mint képzelik, mert sokszor előfordul, hogy a gyakran mérföldnyi hosszú kábel felső végén a háló hollétét mutató boját nagy távolságokra ragadják a tengeri áramok, bár a háló mozdulatlan marad a tenger fenekén.

2. ábra. A „Nasse Polyédrique“-varsá eleven példányok fogására a tengerfenéken. Az *a* betű a nagyobb hálóba helyezett apró sodronyhálót jelzi, a *b* a tengerfenéken hagyott teherzsákot, 2 és 3 a csavarok által összetartott hálókereteket.

A hálófogó belsejében különböző magasságban igen finom fémsodronyból álló kisebb varsák vannak elhelyezve. Ezek a kisebb organizmusok fogására szolgálnak, mint a minők pl. az *isopodok* — egy neme a több pár lábbal rendelkező crustaceáknak s az *amphipodok* — egy különös rendje az élők világának, mely több csoport, részint előre, részint hátra irányuló lábnyúlvánnyal bír. Ezek a mozgékony teremtségek bizonynyal kimenekülnének a nagyobb hálóból, de sokszor nagy számmal esnek zsákmányul a kisebb varsákban. Utóbbiak azonkívül a kisebb halakat is megóvják a nagyobb fajták falánksága elől.

Ezek a varsák, melyeket a monakói herczeg talált fel nagy mélységek kipuhatólására, jelentékeny szolgálatokat tettek a tudománynak. Sok fajt százával fogtak,

mint például a *Simencheyls Parasiticust*, melyből nem kevesebbet, mint 1198-at fogtak egy fogásra 1266 méter, körülbelül háromnegyed angol mérföld mélységben s egy alkalommal Spitzburg mellett 1800 monstrozus bugyacs került egyszerre napvilágra.

Dr. Regnard egy más varsát is szerkesztett, mely villamos lámpával van ellátva a mélység megvilágítására s úgy van szerkesztve, hogy a víz nyomása nem árt a fénynek. Ezt is használta a herczeg már 1888-ban, negyven méter mélyen, de úgy találták, hogy mély vizekben kevésbé alkalmas.

A leírt készülékeken kívül, melyek a tengerfenéken élő állatok fogásához szükségesek, a herczeg még más hálószerkezeteket is talált fel a vízfelületen vagy közép-vizekben élő állatok számára.

Eddig a vízfelületi organizmusokat finom erszényhálók segítségével fogták. 1887-ben a herczeg egy új hálót tervezett, melyet felszínhálónak neveznek, mivel a vízfelületen lebegő fajokat fog épen oly módon, mint a hogy a közönséges halászhaló keríti torkába a tengerfenéken élő vagy iszapba temetkező fajokat. (L. 3. ábrát.)

A felszíni háló olyan, mint egy selyemkötésből készült zacskó, melynek szemei mind kisebbek alsó vége felé. A háló ugyanazon szövetből készült belső szellentyűvel van ellátva és pléhvödörben végződik, a melyben a háló bevonása után az összes zsákmányolt állatok egymásra halmozva találhatók. Öbölnyílása két széles szárnyból áll, finom szardínia-léhésből készítve, melyeknek alsó részük apró ólom súlyokkal van súlyozva, míg felső szélét parák tartják fenn a felületen. Mikor a hálót a vízbe bocsátják, a két szárnya szélesre tárul. A háló teteje huszonnégy láb széles. Az öble maga majdnem tizenöt láb mély.

Lassan vontatva a hajó mögött, ez a háló igen czélszerű kényesebb fajták fogásánál s a monakói herczeg sokszor használta kiváló eredménnyel.

Igen elmés szerkezet a feltalálója után elnevezett Buchet-féle háló is. Ez kisebb tengeri fajokat a hajó gyorsaságának csökkentése nélkül képes foglyul ejteni. Fémsodronyból készült ketrecz ez, a melybe finom selyemháló van erősítve. A víz, a mint a sodronyhálón átszivárog, sokat veszít nyomásából, úgy hogy mire a belső hálót eléri, nemcsak hogy nem sérti meg a legkényesebb példányokat sem, de sőt megtartja őket folyékony elemökben mindaddig, míg a fedélzetre nem kerülnek.

Hálókon kívül a kisebb felszíni állatok fogására gyakran használt szigonyokat is alkalmazza a herczeg delfinek s más fajok elejtésénél. Egy más, szintén gyakran használt hasonló eszköz a haltüske neve alatt ismert sokágú nagy villa s még újabb modell az, a melynek nyílforma hegye van, mely automatikusan felnyílik, miután áldozatát érte s erős horgot vagy villát mélyeszt bőrébe.

Az erős horoggal s kukoriczalevél-csalival ellátott uszályhálót is gyakran alkalmazzák egy fajta tónhal fogásánál, mely nemcsak ízre jó, hanem a melynek gyomrában, ha gondosan átvizsgálják, nem ritkán oly ritka fajú halpéldányokat találnak, melyekhez másként nem lehetne hozzájutni.

Érdekes kísérleteket tettek belül villamos fényvel világított finom hálókkal is, melyek némely fajokat a víz felszínére csalnak.

Azután van egy Hensen-hálónak nevezett apparatus, melyet a tenger bizonyos részeiben található plankton mennyisége mérésére használnak. A plankton egy különböző állati és növényi organizmusokból álló s a

tengerben úszó anyag, mely nem bír megküzdeni a víz erejével. Azok az alsóbbrendű organizmusok, melyek alkotják, nagyobbára fejlettebb fajok lárváiból állanak. Plankton a tápláléka sok tengeri hálnak, nevezetesen a szardiniának. A Hensen-háló ki tudja mutatni, hogy mennyi élő plankton tartalmaztatik a tenger vizének egy bizonyos volumenjében.

Ott van aztán a bathypelagikus vagy vízközi háló, mely különböző mélységekbe bocsáttatik le a víz felszíne alatt, s oly organizmusokat hoz fel, melyek a vízfelületen sohasem fordulnak elő. Bebizonyosodott ezen a réven, hogy az élő állatok egész rendjei élnek a felsőbb és alsóbb vízrétegek közt különböző mélységekben, melyeket *bathypelagoknak* — két-vízközi lényeknek — neveznek. Ugyanezeknek az állatoknak és különösen pontos tartózkodási helyöknek tanulmányozása eddig sok nehézséggel járt. Azért fogásukhoz külön szerkezetet találtak fel, hogy össze ne keverjék azokkal a fajokkal, melyek a felső vagy alsó vízrétegekben élnek. Oly hálóra volt szükség, mely csak egy meghatározott mélységben nyíljon szét s ugyanott el is legyen zárható, mielőtt még a víz színére felhúznák. A szerkezeti nehézségek roppant nagyok voltak, számos modellel próbálkoztak, de egyik sem bizonyult egészen megfelelőnek. Sok fáradság után aztán a monakói hercegnek mégis sikerült megoldani a problémát.

Egy függőhálót készítettek a herceg tervei után, a függő vasgerenda elvei szerint, melyet ólomsúlyokkal terheltek meg. Tegyük föl, hogy a halászat vízközépen kétezer lábnyira történik a felszín alatt. Nos, egy vas súlyt erősítenek a kábelre s a kívánt mélységig súlyeszítik azt, a hol függve hagyják. Akkor aztán egy bathypelagikus hálót csúsztatnak le a kábelre, mely úgy van szerkesztve, hogy a mint érintkezésbe jut a függő vastalppal, a nyílása fölötti fémfüggöny felhúzódik s a csapda gépiesen megnyílik. Ha az egész készülék bizonyos ideig a vízbe volt bocsátva már a kellő mélységben, egy másik súlyt eresztenek alá a kábelre, mely a felhúzott függöny vázára esve, azt korábbi helyzetébe visszaállítja s a nyílást elzárja. Ekkor aztán a készüléket a fedélzetre húzzák. Könnyű megérteni, hogy mivel ép a kellő mélységben nyílt fel és zárult a háló, tehát csak azokat a halakat tartalmazza, melyek a vízközi tájakban élnek.

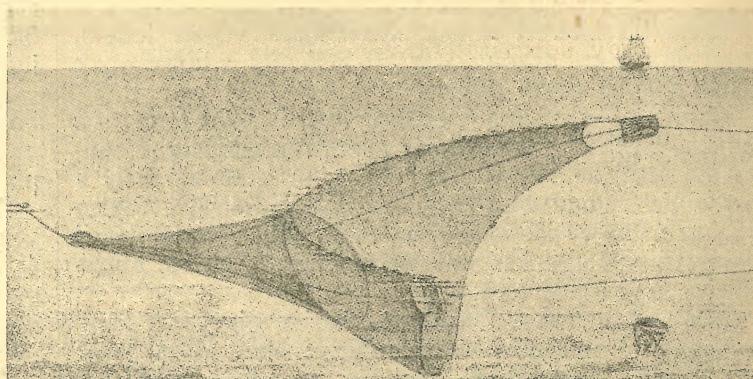
Egy további elmés szerkezetet Giesbrecht és Dr. Richard találtak ki.

Igy fölszerelve a „Princess Alice“ és a „Hirondelle“ ismételt expedíciói rendkívül értékes eredményekkel jártak a tudományra nézve, a mennyiben eddig még sehová be nem sorozott számos új anyaggal gazdagították azt. És ezeknek sora távolról sincs még kimerítve, az expedíció minden megisméltése újabb és újabb példányokkal szaporítja a halfaunát. A hajó fedélzetén folytatott tudományos búvárkodások közé tartozik a mélységek kutatása több mérföldnyi mélyen, hogy meggyőződjenek a víz mélységéről, temperaturájáról és sűrűségéről, a gázok kiterjedéséről stb., kotrási munkálatok különböző mélységekben, hálók lebocsátása, kotróseprűk alkalmazása, körülbelül $\frac{3}{4}$ angol mérföldnyi mélységekben, végre feszítő hálókkal, vízfelületi hálókkal, erszényhálókkal stb. folytatott kísérletek. De a hydrográfia terén is értékes adatokhoz juttattak ezek az expedíciók az északi Atlanti-tenger felszíni áramai tanulmányozása útján, úszó tárgyak segítségével.

Például 1885-ben három különböző mintájú 180 úszó tárgy (20 söröshordó, 10 rézkarika s 150 közönséges palaczk) bocsáttatott a tengerbe. Mindenik ezek közül zárt csőben kilencz nyelven írott okmányt tartalmazott, úgy, hogy a francia kormány értesíthető legyen azok által, kik megtalálták, a lelet helyéről, idejéről stb. A tárgyakat akkép terhelték meg, hogy csaknem teljesen elmerüljenek a vízben s így a szél hatásának ne legyenek kitéve. Kevesebb mint harminczkét órán belől bocsáttották ezeket vízbe, szabályos időközökben, 170 mérföldnyi vonalon.

Később ismét 931, rézből készült, üveggel bélelt s új terv szerint szerkesztett úszó tárgyat dobtak a vízbe a Golf-áramot, az Azori-szigetek és Új-Fundland közt metsző 600 mérföld hosszú vonal mentében.

„Szükséges volt — írja a herceg — meggyőződni kísérleti úton arról, vajjon a Golf-áram vizei tényleg Európa partjái, Norvégia és Irland partjái húzódnak-e, a mint e partokról származó különböző hulladékok sejteni engedik s hogy vajjon igazuk van-e a tudó-

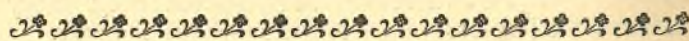

3. ábra. Egy vízfelületi háló, mely élő fajokat jó állapotban fog.

soknak, mikor a Golf-áram hatásának tulajdonítják Európa nyugati partvidékeinek bizonyos klimatikus előnyeit.“

A herceg által 1892-ben közzétett jelentés szerint a 931 úszó tárgyból 226-ot megint megtaláltak s ez adatok nyomán a hercegnek sikerült a Golf-áram hatására vonatkozó néhány fontos kérdést végleg eldönteni.

Az Atlanti tenger azon részének mélysége, mely az Azori-szigeteket környezi, eddig alig volt ismert, míg a monacói herceg tanulmányait el nem kezdte. A „Hirondelle“ és a „Princess Alice“ expedíciói után egy bathymetrikus térképet készítettek az Azori-tenger különböző áramlatairól. Ez a térkép, a mely a herceg költségén készült, a maga nemében a legtekintélyesebb és tekintély gyanánt van elismerve. V. S.

A horgászás mint sport.

Írta: F. M.

(Folytatás.)

1904. év nyarán elhatároztam, hogy szünidőmet a kies Erdély megtekintésére használom fel és természetesen, ha lehet, ott is horgászni fogok. Elővéve a különböző erdélyi fürdőző-, üdülő- és nyaralóhelyek leírásait (magyarul prospektusait) kiböktem Tusnádöt. Körutamat befejezve ott telepedtem meg, mert a térképről láttam, hogy az Olt vize alig néhány száz méter távol- ságra folydogál a fürdőtelep alatt.

Első dolgom volt a fürdőbiztos úrnál megtudakolni, hogy kitől kaphatom meg az engedélyt az Olt vízében a horgászásra. Nem kell oda uram semmiféle engedély, volt a kedves válasz, minden fürdővendég tetszése szerint halászhat, horgászhat, a mennyit akar. Másnap már reggel korán felfegyverkezve horgászó eszközeimmel lenni voltam az Olt vizénél. Beledobtam alkalmas helyen a horgomat műlelgygyel néhányszor, azután mezei szöcskével: semmi. Mentem távolabb: semmi hal. Pisztrágnak se híre, se hamva, de még egy árva keszeget vagy tomolykót se láttam. Mindjárt gyanús volt előttem a fürdőbiztos nyilatkozata után az egész eset, mert a hol nagy a szabadság (persze a halászatot érve), ott nincsen hal.

Az Olt vize ott gyönyörű, nem nagyon mély, elég üde és tiszta, pisztráng tartózkodására nagyon alkalmas lenne, de üres, mert nem gondolja senki. Kívülre a fürdőtelep valóban meglepő természeti szépségeit, megtéve a kirándulásokat a Szt. Anna tavára, Bálványos-fürdőre stb., nagyon kellemes társaságom daczára, tíz nap mulva úgy ott hagytam én Tusnádót, mint Szent Pál az oláhokat.

Ezt a kis kitérést annak illusztrálása végett tettem, hogy horgászni bizony csak ott kellemes, a hol vannak halak s lehet fogni bőven!

Örömmel olvastam Répássy Miklós kir. főmérnök úrnak „Édesvízi halászatunk“ című röpiratában, „Hegyvidéki vizeink“ rovat alatt azt a mozgalmat, mely a hegyi vizek gondozása tárgyában megindult. Azt hiszem azonban, hogy e tekintetben még nagyon sok tenni való van, mit egy későbbi cikkemben közlendő élményeim is igazolni fognak.

Visszatérve ismét Stájerországba, megjegyzem még, hogy ott a halászati jog felügyelet alatt áll s kellő védelemben részesül. A csend és rend őrei épen úgy ellenőrzik a horgászokat, mint a vadászokat.

A kit halászati jegy és engedély nélkül megcsípnek, feljelentik és megbüntetik.

Nagyon természetes, hogy a hol a horgászás mint sport annyira el van terjedve mint Stájerországban, ott a tartomány székhelyén Gráczban megfelelő üzletek is vannak, a hol e sporthoz szükséges eszközök és felszerelések beszerezhetők.

Első helyen áll e szakmában Webman Richard üzlete, melyhez foghatót sem Wienben, sem Budapesten nem láttam. Ennek raktárában horgászbotok, kis és nagy halakra 4 K-tól 120 K-ig terjedő árban, műlelgyek óriási választékban; a legkülönfélébb horgok, hálók, haltartók, egyszóval az e sporthoz kellő tárgyak a legnagyobb választékban kaphatók.

Nem reklám céljából hozom ezt fel, hanem azért, hogy esetleg impulzust adjak hegyvidéki vizeink egyik vagy másik nagyobb központjában, például Kassán hasonló üzlet berendezésére. Megjegyzem még, hogy az üzlet tulajdonosa maga is szenvedélyes horgász.

Itt szereztem be Hickory-fából az első horgászbotomat a hozzátartozó felszereléssel együtt 1895. évben és tavaly tollkőnyűségű bambuszbotomat, melyet egy gyermek is könnyen kivethet.

Mindkét botom három részből áll két-három tartalék véggel. Nagyon erős és hajlékony mindakettő, az utóbbinak nagy előnye azonban könnyűsége, mert akár egész nap horgászhat vele az ember anélkül, hogy a karja belefájdulna. Ezért hölgyeknek a horgászásra csakis a könnyű bambuszbotot ajánlhatom.

Eddigél az igazat megvallva magáról a horgászásról édes-keveset írtam. De hát sorát ejtem ennek is, bár

késégtelen az, hogy sokkal könnyebb horgászni, mint azt úgy leírni, hogy azt mások is elolvashassák és kedvet kapjanak e kedves sport gyakorlására.

A legkedvezőbb időszak a horgászásra, a mint már megemlítém, reggel öt órától tíz óráig, mert ilyenkor még éhesek a halak és délután négy órától a nap lementéig, a mikor már megint éhesek. Ha esik az eső vagy nagy szél fuj, nem kellemes horgászni, de nem is lehet, mert ilyenkor a halak lemerülnek a víz fenekére és semmiféle csalétekre, melyet a víz felszínére dobunk, nem mozdulnak.

Nagy esőzések után, midőn a patak vize megduzzad és egészen piszkossárga lesz, szintén nem lehet horgászni. Ilyenkor egy-két napig várni kell, míg a víz félig átlátszóvá lesz, akkor a legalkalmasabb a horgászásra.

A halaknak rendkívül éles látásuk van, a horgásznak vigyázni kell arra is, hogy árnyéka a patak vizébe ne essék, tehát az északról délre irányuló patak mentén reggel a nyugati oldalon, délután pedig a keleti oldalon kell horgászni. Fehér kalap, vagy fehér ruha rögtön elriasztja a halakat, azért legczélszerűbb szürke öltözetben hasonló színű kalap vagy sapkával menni az ilyen kirándulásra.

A Rába vízében, melynek mintegy 10 kilométer hosszúságú szakasz állott rendelkezésemre, pisztráng, tomolykó, márna, keszeg nagy mennyiségben, szivárvány-pisztráng és szemling (Saibling) csak elvétve fordul elő.

A ragadozó természetű pisztrángfélét, úgy a keszeget is könnyű fogni, mert nagy öblös torkuk van és a horgot a csalétekkel vagy műlelgygyel együtt gyorsan bekapják. Már sokkal nehezebb a tomolykó fogása, de sokkal érdekesebb is, mert ez kicsiny szájjal sokkal nehezebben kaphatja be a horgot.

A pisztrángok a patak partjai mellett oly helyeken tanyáznak, a hol a víz lassabban folyik, kis öblöt vagy forgót képez, a tomolykó azonban ott tartózkodik, hol a víz mélyebb.

Mily élvezet az, midőn a patak tiszta vizében meglátja az ember a halat s a kis horgot ügyesen elébe dobja. Látja, amint a hal villámgyorsan a horgához úszik s azt bekapja. Ekkor az ügyes horgász egy kis rántással a horgot bevágja a hal torkába s megfogta a halat.

Ha a hal kisebb súlyú, egyszerűen kirántom s ívben kivetem a szárazra. Ha azonban súlyosabb, akkor egy kevésbé a vízfolyás ellen húzva kifárasztom s azután a parthoz vonva, a merítő hálóval alányulva veszem ki; vagy ha ez nincsen kéznél, a zsinórt megfogva, azzal óvatosan felhúdom.

Ha a patak vize kristálytisza, csak igen kicsiny műlelgygyel lehet horgászni. A legtöbb pisztrángot légy-nélküli apró angol horgon réti szöcskével fogtam. Akárhányszor megtörtént velem, hogy a halacska a horgóról a szöcskét ügyesen lekapta s visszaúszott rejtekébe. Az ilyen halacska biztosan horogra került, igaz, néha a negyedik szöcske bekapásánál.

K. barátom vendégszerető freibergeri kastélyában rendszerint 4—5 hetet töltöttem. Ez idő alatt legalább 20—25 napon át horgásztam.

Természetes, hogy a pisztrángokat lehetőleg kíméltem és közülök csupán a nagyokat fogtam ki s ha véletlenül egy kisebb akadt horogra, azt visszadobtam.

Keszegeket és tomolykókat azonban, mint a pisztráng versenytársait, minden irgalom nélkül igyekeztem kifogni. Meg kell jegyezni, hogy a tomolykó kitűnő húsú hal, melyet finom olajban kisütve vagy kirántva

jobban kedveltünk, mint a pisztrángot s ez okból azt bátran az értékesebb halak közé lehet sorolni.

Ha kirándulásra készültem, akkor már este asztalomra állították a gyorsforralót, teakészletet, két tojást és kenyérszeleteket, ezenfelül becsomagolva több darab jóféle „sandvisht“, egy-egy palaczk tiszta és jóízű almabor. Reggel négy óraker felkelve, megfőztem a teát és tojást, ekként megreggelizve az időközben a szomszéd Wolfsdorfból megérkezett a berendelt halászfű, felpakkolta az elemőzsiás tarisznyát (Rucksack) a pisztrángirtót és egy vadászszeletet.

Ekként felkészülve, hat óraker levonultunk a Rába partjához a harmatos fűben (vízhatlan cipő és bőr lábszárvédővel felruházva).

Míg én a horgászszerszámomat összeállítottam és felszereltem, addig a fű vagy 20 db réti szöcskét fogott az erre szolgáló tartóba.

Ekkor megkezdődött a horgászás. A patak alkalmas helyén megálltam és horgomat kivette az ott tartózkodó halakat kifogtam s azután tovább haladtunk. Persze akkor is tovább mentünk, ha egy-két horogvetésre halak egyáltalán nem jelentkeztek.

Igy haladtunk a parton folyton horgászva és lassanként a spagát halszatyor tele lett a fogott tomolykókkal és keszegekkel, de került néhány nagyobb pisztráng a vízzel félig töltött tartóba is. A horgászásnál az idő gyorsan repül. Elfeledi az ember aközben a világ minden baját és ha a nap sugarai nem tüzelnének, észre sem venné, hogy már tíz óra felé jár az idő. A nagy szomjúság által is hajtván egy nagyobb fa árnyékában letelepedtünk és a magunkkal hozott elemőzsiát oly étvágygyal fogyasztottuk el, hogy azért még az angol Rothschild is megirigyelt volna bennünket. Hát még az almabor! Nincs az a tokaji vagy rajnai bor, a miért én ilyenkor a savanyú almabort cserébe adtam volna!

Ilyen lukullusi reggelitől felüdülve vagy 25—30 drb hallal megrakodva fölkerekedtünk s hazafelé indultunk. Utunk a réteken át vezetett a kastélyt övező gyönyörű erdőségbe. Ilyenkor vettem csak észre, hogy bizony fáradt vagyok. Szerencsére az erdőn át jó karban tartott serpentin-utak vezettek a hegynek föl a kastély felé, minden 300 lépésre kényelmes padokkal ellátva.

Mily nagyszerű volt ezeken a padokon az árnyas fák alatt bodor füstöket eregetve egy-két negyed órát megpihenni, azt csak a fáradt vándorember tudja igazán méltányolni.

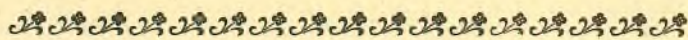
Végre azután hazaértünk s leadva a konyhában zsákmányunkat, a halászfűt egy pár hatossal és néhány keszeggel hercegileg megjutalmazva elbocsájtottam s magam pedig visszavonultam babéraitom pihenni.

*

Van-e ennél még egészségesebb, kellemesebb, szórakoztatóbb és szebb sport a világon?

Nem lehet!

(Folytatjuk.)

Halfogóeszközök és halászati módok.

Írta: Lakatos Károly.

(Folytatás.)

A csónyokban állva, egyik kezében hosszúnyelű, óriási átmérőjű szákkal felfegyverkezve, másik kezével a vízjáró edényt kormányozva („siolva“, „bugyorászva“*) közelítette meg az arányos távolságokra beosztott mesterséges zombikokat s hirtelenül alájok merítve, egy

*) Néha csupán a szák nyelével tolta csónakját.

L. K.

kanyarintással néha ugyancsak derék süllők, csukák és más halak jutalmazták fáradozását.

Ennek a mesterkedésnek már alighanem „huja“ nálunk, mert a Balatonban manapság már nem szákkal, hanem irtó nagy hálókka „kanyarintanak“, — azután meg elfogytak az ártéri rétek, lápok is, a hol Tiszának, Dunának szabályozása előtt lehetett mit meregetni a szákolónak. Ma jobbára csak a haltartóból (bárkából) „szákol“ a „ficsér“, midőn hordja föl a halat a „halkufa“ áruasztalára . . .

Fűt, sajna már nagyon is fűt kezd lenni mindennek, a mi ősi! A kultúra rontó-bontó ereje nem respektálja a régiség hagyományait és az önzés is oly telhetetlen a maga nagy falánkságában . . .

De tarlózunk egy kissé tovább.

„Paksziózásra“, különben csak hébe-korba, akkor is inkább gyerekek által használt halászeszköz volt: a *hurok*, melyet kizárólag csak csukára lehetett használni. Lényegére nézve ez a szerszám egy másfélől hosszú bot volt, melynek végébe erős, fehér lószőrből sodort 10—15 cm. nyílásátmérőjű hurok volt kötve.

Gyermekkoromban magam is sokat „pakszióztam“ ilyen csukázó szerszámmal s bár nem mindig eredménytelenül, de mégis csak azt mondom, hogy a hurokkal való csukázás nem tartozik és nem tartozott talán sohasem, az igazándi halfogási módok közé. Ritkán is volt alkalom a hurok használatára, csakis oly vizeken, a hol a csuka nagyon gyakori hal volt s akadt hozzá túlon-túl szenvedélyes halkergető is, ki elszánta magát megpróbálkozni ezzel a sok ügyességet igénylő, de nem mindig eredményes mesterkedésre, mely egyébiránt csak a cigánynak nem volt unalmas, ámbár tagadhatatlan, hogy van ebben a halászati stikliben bizonyos sportszerűség, bár valami nagy komolyságot nem lehet neki tulajdonítani.

Ugyanis arra van alapítva az egész, hogy a csukának szokása néha mozdulatlanul helyhez kötni magát, azaz „megfekszi“ a vizet, vagyis „megáll“ a víz színéhez közel s orral vízellenében fordulva, órahosszáig sem mozdul ki helyéből, akár csak a megcsökönyösödött számar.

Nos hát, egy ilyen „csökönyös“ csukára van szüksége a hurkolónak (de hát nem valami gyakran kerül ilyen szemelébe) és ha kerül, akkor, ha a hurkot ügyesen kezelni tudja: a halszivány okvetlen prédájává válik. A hurkot ugyanis ügyesen rá kell vezetni a csuka fejétővére s ha ez sikerült, egy rántással hatalmunkba keríthetjük a ravasz halcsiszárt. Attól nincs mit tartani, hogy hibás hurokvezetés esetén a halat elriasztanók, ellenkezőleg oly makacsul állja a dolgát a különben nagyon elővigyázatos és rókaravaszágú hal, hogy akár húszszor, harminczszor el lehet hibázni a nélkül, hogy megriadna.

A „hurkolás“-ról, a halászat eme parvenü módszeréről, mindjárt a *horgászatra* térhetünk át.

A *horoghalászat* szintén egyike a legősibb halászati módoknak, csak hogy itt nem a mai modern, ú. n. „sport-horgászatot“ értem, hanem azt, mely a hivatásos halászok s a halszerzésre vágyó nép kezén volt.

De tekintsük bár a mai, avagy a régebbi professzionális horgászatot, abban mind a kettő megegyez, hogy a halászati módoknak ez a legnemesebb formája, a mely nemcsak hogy bizonyos fokú intelligenciát, de megfelelő *tudást* is igényel a hal természetrajzára s életteni viszonyaira vonatkozólag. Így például ismerni kell a halak táplálékát s azon módot, ahogy megragadja a hal azt. Ismerni kell a horgászatra alkalmas

haltajoknak vízrégiók szerint való tartózkodási helyét, hogy ugyanis lent, fönt, középen avagy változatosan lakják-e a vizeket. Ismerni kell továbbá a halaknak a víz természetéhez való alkalmazkodását a folyóvízben, tóban, lápban stb. Ismerni kell az évszakok s a különféle időjárások befolyásait a halak életmódjára, továbbá az éj és nap szakának, valamint a meteorológiai kapcsolatok befolyásait is stb., nem is szólva itt bővebben a szerszámismeret s annak helyes kezeléséről, alkalmazásáról stb. Szóval a horgászatnak sok csínja-binja van s korántsem elég hozzá annyi tudás, mely a szőlőkaróhoz kötött czérnaszálon, meghajlított gombostűn s az arra fűzött kukaczon túl nem terjed. Sőt!

Azután még vannak *erényei* is a horgászatnak, hogy a humor aranyos sugaráról ne is szóljak . . .

Főerénye a végtelen, flegmájából soha semmi körülmények között ki nem zökkenő *türelem és hatnémaság* án gró, miért is szenvedélyes szónokoknak és kivált hölgyeknek, egyáltalán nem való és sehogy sem is pászoló „foglalkozási igyekvészet” (szegedi halászosan szólva) ez . . .

Továbbá az is tény, kivált a nemes „sporthorgászat”-ra nézve, hogy míg ugyanis más halászszerszámnál az *illemszabályok* számba nem jönnek, addig a horgászatnak ilyenekhez is van köze, nem ugyan a „Pesti művelt társalgó” szabályai szerint, de annál inkább az ildomosság határai között . . .

Például akár úri, akár másféle horgásztól olyasmit tudakolni, mely a már „megfogott” (sic!) halak „számára” (!) és „nagyására” (!) vonatkozik, mindig a legnagyobb ildomtalanások közé tartozik . . .

De ildomtalanóság a „kibicelés” is, ha az nyelveléssel kapcsolatban; ellenben a szóltan „druckerek”, ha kellő esetekben szolgálatkészeknek mutatkoznak, például egy-egy bős durbins lekapsolása alkalmával, igen ildomos cselekedetet művelnek.

Isten ments azonban, az aprós kölykeket mulatozásaitól, teszem például, ha kisebb flaszterkövek hajigálásával zavarják a költői összhang süket harmóniáját . . .

Az sem túlságosan ildomos „cselekvészet” azonban, midőn a „kiránduló” hölgyek a danolászat legmagasabb hanglajtorjájáról a legújabb nótázatokot síkoltják bele a horgász fülébe, avagy a finom kis „Pincsi”-vel fadarabokat apportíroztatnak ki a horgászstand közvetlen közelében stb. stb.

De hát ezek mind nem illetik a halászi mesterség hivatottjait, kiknek komoly munkájától messze áll a humor, de annál közelebb eredmény érdeke . . .

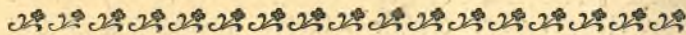
Csak hogy a horgászat — bár ősi eredete kétségtelen — nem igen uzovált halfogási módja (és talán nem is volt soha) Szent Péter igazi utódjainak kiadatlan volta miatt és semmiféle formájában sem, inkább csak afféle „próbálkozás” számba ment a „ha nem csurdul csöppenik”-féle axióma definiálása okából (azonban a nagy horoghalászatot meg kell különböztetni a sporthorgásztól, vagyis *picézéstől*, mely jobbra csak egyéni szórakozásul szolgál).

Így volt régebben és így van ma is, noha ezidő szerint a legtökéletesebb szerszámok (horgászszerszámok) állnak a horgászok rendelkezésére. De hát a „kerítő” meg a „gyalom” jobban fizet . . . s ez a fő! . . . „Úr-

nak, cigánynak való a paksziózás” — mondják a hálósok . . . és igazuk lehet. Legalább a naplopást lehet valamivel érdekesíteni, mivelhogy a „zabszem-hegyezés” divatját multa már . . .

Nohát, csak horgászszanak!

(Folytatjuk.)

VEGYESEK.

A világ legnagyobb aquáriuma. Budapestnek nincs nyilvános aquáriuma. Az állatkert új rendezésével kapcsolatban most mind élénkebben hangzik fel az óhajlás, hogy a budapesti aquárium régóta vajdó ügye is végre-valahára megoldást nyerjen. E kérdést nem szabad most már napirendről levenni engedni; Budapest nagyvárosias jellegének, a kultúra és közművelődés ügyének oly sok érdeke fűződik ahhoz. Addig is míg e tárgyra érdemlegesen is visszatérnénk, érdekesnek és tanulságosnak tartjuk a világ egyik legnagyobb hasonló intézményének, a newyorki aquáriumnak vázlatos ismertetését. Ez Manhattan-sziget déli részén emelkedik, a kikötőre néző egyszerű kő és téglalaktomány, de már 4000 élő halból álló páratlan gyűjteményt foglal magában s látogatója több mint a párizsi Louvre-é, a római Szt. Péter-templomé, naponta átlag 6000 személy, vagyis évenként több mint két millió. Az aquárium épülete eleinte a kikötő védelmére szolgált száz évvel ezelőtt, majd 1823-ban mulatóhelyülé alakították át Castle Garden neve alatt s nemcsak nyilvános népgyűléseket rendeztek benne, de az akkori leghíresebb színészek és énekesek felléptének is színhelye volt. 1855-től 1890-ig a bevándorlók elhelyezésére használták, 1896-ban pedig aquáriumot csináltak belőle. Most, mint említettük, a világ legszebb gyűjteménye eleven halakból s megnyitása óta több mint 18 millió vendég látogatta. Kétszáz különböző fajta halat foglal magában a gyűjtemény, 7 nagy medenczében, 94 nagy és 30 kisebb téli tartályban s 26 reservoirban. A szivattyú-rendszer naponta 300,000 gallon sós vizet és ugyanannyi friss vizet hoz forgalomba. A rendes látványosságokon kívül egy halköltető-telep is van benne, mely évenként 2 millió halat produkál. A halak gondozása képzelhetőleg roppant nehéz feladat és húszt ápoló folytonos munkáját követeli meg, a kiknek kötelességük a halak táplálékáról és vizéről gondoskodni s ügyelni, hogy meg ne sérüljenek vagy a paraziták támadásainak áldozatul ne essenek. Már maga az élelmezés is rendkívüli nehéz problema, mert a halak igen finnyásak és vonakodnak enni, ha a táplálék nekik meg nem felel. A teknősbékek, melyek közül némelyik 350 fontot is nyom, naponta aprított marhahúst, gilisztákat és apró halakat kapnak. A fiatal pisztrángot és lazacot vagdalt májjal és heringivadékkal kell jól tartani. A kis tengeri lovak főképp a gammarust, a tengeri fű bizonyos faja közt élő apró crustaceát szeretik, a nagy tengeri tehén pedig, megvetve minden oly kerti és mezei eledelt, melyen közönséges szárazföldi névrokona táplálkozik, nagy mennyiségű sösvízi angolnát, fűvet és vízi burjánzó fűgyaszt. havonként 18 bushel fűvet és 4 bushel burjánzó. Azután ott van a nagy Mississipp-i macskahal, a mely szeptembertől áprilisig buzgón bójtől s ezen szokása ellenére is négyévi fogsága után 20 fonttal gyarapodott s ma 60 fontot nyom. Könnyű ezekből belátni, hogy 200 különböző fajta, különböző ízlésű halnak az ellátása nem kevés gonddal jár. A közönségesebb étkefogásokra az aquáriumnak külön emberei vannak, kik bejárák a partokat hal-étek után kutatva. A rendes fogyasztás következő: puha kagylók havonként 7000 darab, tengeri giliszták 7000, bugyacs hetenként 25 véka, apró halak naponta 15 véka s azonkívül ezer és ezer apró rák, tőkehal, heringmáj és marhahús havonta 7—800 fonttal szerepel a konyhán. Az aquárium látványosságai Bermudából hozott pazar színezetű zöld és papagályhalak. Sok ezek közül a tropikus halak közül négy évig élt az aquáriumban, egész esztendőn át a Golf-áram temperaturáján tartott sós vízben. Ezeket a példányokat a newyorki egyetem által Bermudában fenntartott biológiai megfigyelő-állomáson fogják, a hova nyarankint zoológiai hallgatók rándulnak ki tanárok vezetésével, hogy gyűjtsék az aquárium és a newyorki egyetem élettani laboratóriuma számára az e vizekben oly bőven előforduló tropikus ritka példányokat, a milyeneket sehol másutt e világon nem találhatni. A gyűjtés munkáját azonban itt is megnehezíti a kellő fedezet anyagi hiánya, a miért újabban vagyonos és áldozatra kész magánosokat próbálnak érdeklődésre hangolni egy állandó biológiai állomás felállítására, a mely aztán a világ minden aquáriumát képes lenne ellátni ritka halpéldányokkal.

Dr. LENDL ADOLF

állattani praeparatóriuma
Budapest, II., Donáti-utca 7. sz.

